

Analýza strategických dokumentů ITS v Maďarsku

1. Současný stav znalostí ITS (strategické dokumenty ITS, zhodnocení C-ITS)

Hungarian Report on the National Actions in the Following Five Year Period (2012)

První dostupná zpráva o ITS v Maďarsku. Řada úkolů Národní dopravní strategie (NKS) bude (2012) spojena s inteligentními dopravními systémy, které mají důležitou roli při plánování, doplňování a provozování jakéhokoli druhu dopravních systémů a služeb. Toto jsou horizontální záležitosti:

- vytvoření architektury systému: koherentní rámec pro propojení, identitu a způsob kooperace nezávislých systémů / služeb
- evaluace inteligentních dopravních systémů / služeb
- otázky standardizace inteligentních dopravních systémů a služeb

Dokument není Akčním plánem ITS Maďarska. Je zde multimodální přístup podobně jako v ČR. Celostátní koordinace podobně jako v ČR, ale méně rozvinutá.

National ITS Progres Report 2014

Zpráva o změnách a vývoji oproti předchozí pětileté zprávě. Změny jsou především obsahové. Struktura víceméně zůstává jako v roce 2012.

Rozvoj ITS v Maďarsku je vysokou prioritou ve strategickém plánování rozvoje dopravy. Národní operační program implementoval několik investic do dopravy (a podpory inteligentních dopravních služeb). Rozhodnutím vlády byla přijata Národní strategie rozvoje dopravy a infrastruktury (dále jako Strategie).

Strategie zvažuje ITS:

- v širším pohledu včetně železnice (např. GSM-R, ETCS), vody (např. RIS) a systémů letecké dopravy (např. SESAR)
- jako horizontální aplikace, které jsou nedílnou součástí různých investic do rozvoje dopravy
- jako primární cíl provádění, který má vynikající socioekonomický poměr a poměr nákladů a přínosů s nízkým rizikem provádění
- s cíli na roky 2020, 2030 a 2050 definovanými podle dopravních módů

Základní studie zkoumající nástroje řízení strategie samostatně zkoumala e-ticketing a institucionální / regulační zázemí. Jako doporučení byla formulováno následující:

a) Navrhuje se oddělené přidělování prostředků na vývoj ITS. Zvyšování počtu jednotek na straně silniční infrastruktury, modernizovaných a standardizovaných nástrojů (např. VMS) u dálnic a rychlostních silnic.

b) Pokud jde o železniční dopravu, komunikaci GSM-R a signalizační a zabezpečovací systémy ETCS2 v síti TEN-T, je nutný další rozvoj. Vyžaduje se také rozšíření systémů vzdáleného ovládání v různých železničních zabezpečovacích prvcích.

c) Z obecného dopravního hlediska:

- Vyžaduje se zavedení národního systému elektronických jízdenek a vnitrostátní dopravní databáze s obsahem intermodálních dat.
- Je vhodné používat mezinárodní technické normy v oblastech služeb ITS (např. DATEX, SIRI, TRANSMODEL, TRANSEXCHANGE atd.).

Na základě této strategie byl na období 2014–2020 zřízen **Operační program pro integrovaný rozvoj dopravy** (ITOP nebo IKOP) s 3,92 miliardami EUR (s mírou podpory EU přibližně 85 %). Operační program (podobně jako Národní strategie rozvoje dopravy a infrastruktury) považuje ITS za horizontální prvek rozvoje dopravy a objevující se na všech prioritních osách.

Hungary's National Report (2018)

Cílem zprávy je referovat o změnách a vývoji oproti 1. zprávě o pokroku. Změny jsou obsahové i formální.

Maďarsko, jako v předchozím období, považuje i nadále za prioritu podporu rozvoje a výzkumu ITS a inovativního průmyslového rozvoje. V období 2014–2017 došlo k významným investicím na úrovni měst i regionů s cílem zlepšit účinnost, stupeň organizace a udržitelnost dopravy.

V oblasti ITS se Maďarsko kromě rozvoje infrastruktury (jako je CROCODILE, C-Roads, M76 smart road atd.) řídí vývojovými směry, které dodržují očekávání a trendy v automobilovém průmyslu, vývoji vozidel a telekomunikacích.

Doména ITS je samostatnou součástí Národní strategie rozvoje dopravní infrastruktury. Na konci roku 2015 proběhla komplexní studie analyzující situaci s názvem Strategie rozvoje vnitrostátních inteligentních dopravních systémů (ITS), která se snaží zohlednit současné linie rozvoje a plánované pro budoucnost, založenou na dopravních módech (časový rámec je do roku 2023).

Strategický dokument se primárně zaměřuje na programy realizované nebo plánované státem a slouží k vytvoření základní infrastruktury ITS tvořené veškerými službami používanými ve veřejném institucionálním systému a poskytovanými podnikatelskému sektoru a sektoru koncových uživatelů. Dalším důležitým cílem je využití strategického potenciálu dat veřejného sektoru, služeb ITS a informačních toků a jejich integrované využití.

Maďarsko chce prostřednictvím realizace vývoje ITS dosáhnout těchto hlavních cílů:

- souladu s mezinárodními normami, rychlého vývoje a uplatňování mezinárodních předpisů, postupů a norem, stát se součástí nejlepší třetiny členských států EU v oblasti dodržování těchto předpisů
- institucionálního vytvoření podmínek pro plánované plnění úkolů EU příslušného maďarského ministerstva a příslušných orgánů (poskytování dat, databází, výměny dat)
- poskytování národních služeb ITS a stanovení podmínek stanovených v souvisejících předpisech (např. Národní přístupový bod nebo Odpovědní bod pro tísňová volání),

příslušné úložiště kmenových dat, standardizace, regulace postupů a zajištění nezbytného technického zázemí

- metodická a odborná podpora individuálního nebo soukromého vývoje ITS (zejména s ohledem na bezpečnost silničního provozu a zveřejňování infrastrukturních a časových podmínek v reálném čase)

Částka přidělená na Operační program pro integrovaný rozvoj dopravy (IKOP), postavený na strategii, je 3,92 miliardy EUR, včetně národního spolufinancování na období 2014–2020 (z toho podpora EU na rozvoj dopravy je přibližně 85 %). IKOP, podobně jako strategie, považuje ITS za horizontální prvek a konkrétně zdůrazňuje význam vzájemného propojení různých systémů.

SEE-ITS: Deliverable D3.3.3: Mapping of EU ITS Action Plan areas (Hungary) (2013)

Ministerstvo pro národní rozvoj vydalo ministerské nařízení (č. 48/2012 (VIII. 23.)) s názvem: „O obecných podmínkách rozvoje a fungování inteligentních dopravních systémů a služeb a jejich propojení s jinými druhy dopravy“.

Nařízení kopíruje rozdělení do čtyř prioritních oblastí podle evropské směrnice ITS. Nařízení slouží k souladu se směrnicí EU o ITS o příslušném rámci rozvoje inteligentních dopravních systémů v silniční dopravě a jejich propojení s jinými druhy dopravy.

Aktéři v oblasti ITS

- Ministerstvo národního rozvoje

Poskytuje právní základ pro plánování, financování a implementaci služeb a aplikací ITS. Bylo příjemcem projektu „Euro-regionální“ CONNECT a evropského projektu EasyWay (projekty TEN-T).

- Maďarská dopravní správa (KKK)

Tato instituce odpovídá za zpravodajskou činnost v souladu s ministerským nařízením ITS prováděcího orgánu projektu EasyWay.

- Maďarská veřejná cesta

Kromě provozování národní veřejné silniční sítě je tato nezisková organizace přítomna také v implementačním orgánu projektu CONNECT a EasyWay.

- Státní společnost pro správu dálnic

Je provozovatelem maďarské dálniční sítě.

- BKK Public Road

Je provozovatelem silniční sítě hlavního města Budapešti.

- Asociace ITS Hungary

ITS Hungary je organizace „Public Private Partnership“, jejíž přibližně 35 členů tvoří průmysloví partneři, poradenské společnosti, univerzity, výzkumné ústavy a jednotliví členové. Asociaci řídí rada se šesti členy.

Národní Akční plán ITS

Dokument ministerstva pro národní rozvoj s názvem „Národní zpráva Maďarska o národních akcích ITS v následujícím pětiletém období v souladu se specifikací čl. 17 odst. 2, směrnice o ITS “(2010/40/EU, pokud jde o prioritní oblasti nasazení inteligentních dopravních systémů a služeb“ shrnuje plánovaná budoucí nasazení a vývoj. Oblasti jsou shodné s prioritními oblastmi evropské směrnice ITS.

Priority maďarského akčního plánu ITS jsou:

- nasazení ITS v moderním provozu na pozemních komunikacích a řízení dopravy
- instalace systémů řízení dopravy a dopravních informací dálniční sítě
- Centra řízení dopravy
- Multimodální dopravní informace: informační systémy v reálném čase
- Elektronický výběr poplatků
- Elektronické systémy prodeje jízdenek v osobní dopravě (e-ticketing)
- Zavádění ITS v logistických a nákladních službách
- Implementace systémů eSafety, které podporují bezpečnost silničního provozu
- Implementace systému eCall

2. Vybrané důležité projekty/opatření (Best practices)

- Investice související s bezpečností dopravy na dálniční a rychlostní síti Maďarska
- Zřízení KARESZ, systému sběru silničních dat
- JEGY – Příprava a implementace systému elektronického prodeje jízdenek
- FUTÁR – Zlepšení a modernizace systému řízení dopravy a informačního systému pro cestující v pozemní a podzemní hromadné dopravě
- Modernizace řízení vjezdu nákladní dopravy
- Mobilní platby
- Přípravné práce na vývoji systému pro management parkování
- Vývoj monitorovacího systému pro cestovní informace v reálném čase a dynamického systému řízení parkování
- Národní podpůrná síť pro hmotnost na nápravy a související kontroly
- FRAME-NEXT
- Zkušební oblast pro automobily (APG) Zala Zone

3. Závěry a doporučení pro ČR

- Věnovat se především silniční dopravě jako relevantní směrnici ITS. Řízení silniční dopravy na evropských koridorech (i přes hranice) a v Budapešti jsou prioritou. Zkušenosti s ITS pro přístup nákladní dopravy do Budapešti. Zkušenosti s poskytováním informací o zabezpečeném parkování nákladních vozidel na koridorech i přes hranice. Standardizace elektronických plateb jízdného pro veřejnou dopravu a její využívání při implementaci zavedeno. Funkční oblast Zala Zone pro vývoj kooperativní dopravy: APG – Zkušební oblast pro automobily Zala Zone (2018-2020).

- Jsou zahrnuty mezinárodní výzkumné projekty s účastí Maďarska (EDITS, EASYWAY, CROCODILE, C-ROADS). Měli bychom také zmiňovat českou účast v mezinárodních aktivitách. Národní přístupový bod ve zprávě je uveden jako projekt do roku 2018, s rozvojem do roku 2020. DATEX II zaváděn postupně.
- Zvážit seznam projektů s příslušnými financemi v tabulkovém formátu jako přílohu.
- Ohlídat si, zda jsou důležité dokumenty dostupné i v angličtině. V Maďarsku tomu tak není.

4. Zdroje:

- Hungarian Report on the National Actions in the Following Five Year Period
- National ITS Progress Report 2014
- Hungary's National Report
- SEE-ITS: Deliverable D3.3.3: Mapping of EU ITS Action Plan areas (Hungary)